

Handlingsplan  
for  
Fiskeplejen  
2011

## **Fiskeplejens formål og indhold**

**Formål** Fiskeplejen har til formål at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene (§ 61 i lov om fiskeri og fiskeopdræt (fiskeriloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 978 af 26. september 2008). Indsatsen omfatter udsætning af fiskeyngel, sættefisk og forbedring af fiskenes levestandard (biotopforbedringer) samt foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for den naturlige reproduktion, vækst mv. af fiskebestandene. Midlerne anvendes endvidere til administration og information om Fiskeplejen og fisketegnordningen for lyst- og fritidsfiskere. Det er desuden muligt at anvende midlerne til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Med henblik på at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene indeholder Handlingsplanen for Fiskepleje 2011 projekter vedrørende udsætning af fisk, vandløbsrestaurering samt målrettede og konkrete forskningsprojekter, som medvirker til at fremme mulighederne for fiskeri og forbedre fiskenes gydeforhold og opvækstmuligheder.

Det er af stor betydning for den samlede Fiskepleje, at indsatsen ikke griber utilsigtet ind over for naturen og de vilde bestande. Begreber som bærekapacitet (dvs. hvor mange fisk kan der være på en given lokalitet), autenticitet (hvilke fiskearter er oprindeligt hjemmehørende i det pågældende område) og forsigtighedsprincippet (dvs. at udsætninger suspenderes pga. usikkerhed om f.eks. fiskenes genetiske oprindelse eller de miljømæssige effekter af udsætningerne), er vigtige værktøjer for at undgå at fiskeudsætninger medfører skader på naturen og de vilde fiskebestande.

**Aktiviteterne** De ansvarlige for Fiskeplejen har siden starten i 1987 været opmærksomme på disse krav. Det vidensgrundlag, der er nødvendigt for Fiskeplejen sikres løbende gennem forskningsaktiviteter. Fiskeplejens opfattelse og praktiske gennemførelse af udsætninger er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, således at der ikke foretages udsætninger, der risikerer at resultere i utilsigtede forandringer af det naturlige miljø.

Fiskeplejens anvendelse af forsigtighedsprincippet er i overensstemmelse med målsætningen om mangfoldighed og naturbeskyttelse som opfølgning på Biodiversitetskonventionen. Forskning og overvågning er afgørende for arbejdet med at bevare og beskytte naturen.

I planlægningen for 2011-2013 suppleres den samlede ramme for fiskeplejeaktiviteterne med tilskud fra Den Europæiske Fiskerifond. Disse midler målrettes kommunale vandløbsrestaureringsprojekter.

**Rådgivning** Rådgivning om Fiskeplejen sker i Udvalget for Rekreativt Fiskeri, Ferskvandsfiskeri og Fiskepleje – det såkaldte § 7-udvalg. Udvalget er bredt sammensat af ”brugere”, dvs. lystfiskere, fritidsfiskere, bierhvervsfiskere og erhvervsfiskere. Desuden er Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug og Fødevarer og Kommunernes Landsforening repræsenteret samt de myndigheder, der er ansvarlige for fiskeri og natur- og miljøforhold, dvs. Miljøministeriet v/Naturstyrelsen (tidligere Skov- og Naturstyrelsen) og Fødevarerministeriet. Udvalget rådgiver om anvendelse af fiskeplejemidlerne. Desuden drøftes, hvorledes hensynet til sunde fiskebestande varetages bredt i de øvrige dispositioner, der gennemføres i henhold til fiskeriloven. Herudover formuleres der ønsker til relevante miljøforanstaltninger mv.

Der er en bred erkendelse af, at Fiskeplejens formål – at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene – ikke kan opnås alene ved udsætninger af fisk, hvorfor Fiskeplejen i høj grad må baseres på andre aktiviteter end alene udsætninger.

§ 7-udvalget bidrager via sin brede sammensætning til at formulere forventningerne til andre aktiviteter i samfundet, som berører fiskebestandene på samme måde, som samfundet i øvrigt har forventninger til Fiskeplejen.

Handlingsplanen for Fiskeplejen 2011 beskriver, hvilke midler der afsættes til bestandsophjælpning, tilskud til biotopforbedring (vandløbsforbedring), monitoring (undersøgelser i forbindelse hermed), rådgivning, forskning og administration.

## **Perspektiver**

**Flerårige Handlingsplaner** Siden 2002 har Handlingsplaner på baggrund af drøftelser i § 7-udvalget været baseret på flerårige programmer inden for hele Fiskeplejens aktivitetsområde.

Bilag 11 viser Fiskeplejens samlede aktivitetsramme for en 3-årig periode 2011-2013. De prioriterede forskningsaktiviteter iværksættes løbende, og for de enkelte år er der balance mellem bestandsophjælpning, forskning og rådgivning. Kun de aktiviteter, der fortsættes/iværksættes i 2011, er beskrevet i detaljer i nærværende plan.

## Det økonomiske grundlag og baggrund

Selv-finansieret Fiskeplejeordningen er selvfinansieret via indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegnene.

I 2011 forventes indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn at beløbe sig til ca. 35 mio. kr. Hertil kommer overførte, dvs. udsponerede midler fra 2010, der forventes at udgøre ca. 3,1 mio. kr. Det maksimale økonomiske grundlag for aktiviteterne i 2011 bliver således i alt ca. 38 mio. kr. Der kan være en vis usikkerhed omkring indtægterne og størrelsen af det overførte beløb.

Indtægter Tabellen nedenfor viser udviklingen fra 2010 – 2011 i det økonomiske grundlag. Det skal bemærkes, at tallene er baseret på finanslovstal.

| Indtægt i mio. kr.:     | 2010 | 2011 |
|-------------------------|------|------|
| Lystfiskertegn          | 25,2 | 25,6 |
| Fritidsfiskertegn       | 9,4  | 9,6  |
| Overførte midler        | 2,8  | 3,1  |
| Finanslovsmidler i alt: | 37,4 | 38,3 |

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 2.

Budgetterne indeholdt i nærværende Handlingsplan er baseret på en forventning om, at de endelige indtægter i 2010 og 2011 svarer til ovenstående tal.

## Aktiviteter i 2011

Nye projekter I september 2010 blev der under Fiskeplejen afholdt en Temadag om Fremtidens Fiskepleje, hvor en lang række af fiskeriets organisationer drøftede den hidtidige udvikling inden for fiskeplejen samt forslag til hvordan Fiskeplejen fortsat kan hjælpe med at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene. Med baggrund i bl.a. disse forslag, gennemføres der i perioden 2011-2013 en række nye forsknings- og undersøgelsesaktiviteter, ligesom en række nuværende aktiviteter fortsættes. I nærværende handlingsplan er kun medtaget projektbeskrivelser af de projekter, der iværksættes og fortsættes i 2011.

Vandløbs-restaurering Vandløbsrestaureringen har til formål at etablere eller forbedre vandrefiskenes passagemuligheder og gydeforhold i mindre vandsystemer, således at den naturlige reproduktion forbedres.

Der er givet tilsagn om EU-midler for ca. 11 mio. kr. fra Den europæiske Fiskerifond som tilskud til kommunale vandløbsrestaureringsaktiviteter i 2010/2011. Tilskuddene forudsætter anden offentlig medfinansiering fra kommunerne på 50 %, således at projekternes samlede investeringer forventes

at blive ca. 22. mio. kr. I 2011 vil der på ny være mulighed for at søge støtte til denne type projekter.

Derudover afsættes af fiskeplejemidlerne 500.000 kr. til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres med indsats fra lokale fiskeriforeninger. Tilskud til disse mindre projekter skal alene dække materialer.

Med baggrund i drøftelse i det rådgivende § 7-udvalg vil der desuden fortsat være åbenhed overfor, at midler afsat til bestandsophjælpning i enkelte vandløbssystemer i løbet af året vil kunne konverteres til vandløbsrestaurering.

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fiskeplejekonsulent | Fiskeplejekonsulentordningen, der har til formål at yde rådgivning inden for hele det rekreative fiskeris område, videreføres. Fiskeplejekonsulentordningen blev fra 2009 forøget med et 1½ årsværk. 1 årsværk inden for Ferskvandsområdet, hvor den nye konsulent primært virker som katalysator i forhold til såvel kommuners som lystfiskeres arbejde med vandløbsrestaurering. Et ½ årsværk er afsat til særlig rådgivning inden for Marin Fiskepleje, og skal primært oplyse og rådgive fritidsfiskere om marine fiskeplejelerelaterede emner i lokalområder og på regional plan. |
| Fiskeplejehåndbog   | DTU- Aqua har etableret en internetbaseret "Håndbog i Fiskepleje". Håndbogen opdateres løbende med den nyeste viden inden for fiskeplejelerelaterede emner. Adressen er <a href="http://www.fiskepleje.dk">www.fiskepleje.dk</a> .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## Ferskvandsområdet

|              |                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Udsætninger  | Den hidtidige Fiskeplejeindsats på ferskvandsområdet er gennemgået og videreføres i sin nuværende form, hvor bl.a. alle udsætningsplaner opfyldes fuldt ud, hvad angår yngel, ½-års, 1-års og mundingsfisk. |
| Dambrugsfisk | Anvendelsen af domesticerede ørred (dambrugsfisk) blev udfaset allerede i 2005, dvs. at alt udsætningsmaterialet nu er baseret på afkom af vildfisk.                                                        |

## Budget

Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for ferskvandsområdet i 2010 og 2011.

| Aktivitet                     | 2010 | 2011 |
|-------------------------------|------|------|
| Bestandsophjælpning Laksefisk | 12,7 | 12,6 |
| Søer                          | 1,2  | 0,6  |
| Ørred og Laks i alt:          | 13,9 | 13,2 |
| Projekter                     | 8,5  | 10,3 |
| Vandløbsrestaurering:         | 0,4  | 0,5  |
| Samlet indsats:               | 22,8 | 24,0 |

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 3.

### Bestandsop- hjælpning:

#### Laksefisk

Udsætningsaktiviteterne for ørred fortsættes i 2011 i deres nuværende form. Priserne på udsætningsmaterialet (ørred) er justeret lidt.

Udsætninger ifølge udsætningsplanerne (yngel, ½-års, 1-års, og munding) opfyldes. Ligeledes fortsættes de ekstra mundingsudsætninger ved Sjælland, Fyn og i Århus-bugten med uændret økonomisk omfang.

Anbefalingerne vedrørende udsætninger af laks opfyldes fortsat som foreskrevet i den reviderede Laksehandlingsplan (Status for Laksehandlingsplanen, DFU, 1999).

#### Søer

Bestandsophjælpningen af gedder i søer blev reduceret i 2007, idet den hidtidige udsætningsmetodik i stort omfang ikke har virket efter hensigten. Der er i konsekvens heraf iværksat undersøgelser, der skal belyse effekten af udsætning af lidt større gedder. De største ressourcer anvendes på udsætning af gedder, ørred, ål, krebs og sandart, nævnt efter økonomisk prioritet. Der foretages fortsat bestandsophjælpning i søer ned til 3 ha.

#### Vandløbs- restaurering

Som tidligere nævnt forudsættes de midler, som Fiskeplejen har afsat, suppleret med tilskud fra Den Europæiske Fiskerifond i 2011 med det formål at forbedre eller genetablere fiskenes passagemuligheder og gydeforhold, i vandløb over hele landet. Ordningen med en særlig "lystfiskerpulje" fra fiskeplejemidlerne fortsættes.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 7.

Undersøgelser  
& forsknings-  
aktiviteter:

Igangværende projekter:

Ferskvandsrelaterede  
projekter

- Revision af udsætningsplaner for vandløbene fortsættes med den hidtidige ressource. Dvs. at den enkelte plan revideres med 7 års intervaller.
- Effekten af habitatforbedringer evalueres.
- Årlig overvågning af et antal ørredbestande fordelt i hele landet.
- Projekt med fokus på laksefiskenes vandløbshabitater og effekten af vandløbsvedligeholdelse.
- En undersøgelse af genetisk struktur og lokale tilpasninger i danske ørredbestande, med henblik på at forbedre forvaltningen af arten.
- Udviklingen i fiskebestanden i restaurerede søer følges.
- Projekt vedr. smoltens passage og geddebestandens udvikling i nyetablerede vandløbsnære søer (VandMiljøPlanIII-projekter).
- Undersøgelse af sæsonmigrationen hos fisk i lavvandede søer.
- Aktiv forvaltning af fiskebestanden i menneskepåvirkede søer.
- Havørredens marine liv (vandring og overlevelse) belyses ved hjælp af avanceret mærketeknologi.
- Projekt, der fokuserer på de vestjyske laksebestandes bestandsudvikling og naturlige reproduktion, herunder genetiske undersøgelser i forbindelse med bestandsophjælpning af vestjyske laksebestande.
- Havørredbestandens udvikling i et vandløb følges i forbindelse med spærringssanering.
- Effekterne af naturlige og fiskeri-relaterede påvirkninger af fiskebestanden i en sø følges med avanceret måleudstyr (3D).
- Adfærd og rekrutteringsbiologi hos søørred belyses med fokus på betydningen af skarvprædation.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 7 og 8.

Nye aktiviteter i 2011

- Håndbog for forvaltning af fiskebestande i søer
- Marin adfærd hos Atlantisk laks
- Heltbestanden i Ringkøbing Fjord: Effekter af fiskeri, udsætning, reproduktion og generel adfærd – samarbejdsprojekt med den marine fiskepleje
- Genetisk kortlægning af danske ørredbestande
- Fugle og pattedyrs prædationstryk på laksefiskebestande i vandløb
- Kystnære habitaters betydning for den europæiske ål

## Igangværende projekter:

- Moniteringen af glasålvandringen fortsættes, ligesom undersøgelserne af ålens vækst og overlevelse på lokaliteter i forskellige vandløb og søer fortsætter.
- Undersøgelser af ålens populationsdynamik i ferskvand og saltvand.
- Monitering af ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola*) udbredelse.

Den fremtidige åleudsætning skal medvirke til bestandsgenopretning i henhold til Rådets Forordning (EF) Nr. 1100/2007 om foranstaltninger til genopretning af bestanden af europæisk ål samt den danske åleforvaltningsplan. (Fiskeplejen anvender ca. 1,5 mio. kr. til åleudsætninger i ferskvandsområder som bidrag til opfyldelse af åleforvaltningsplanen. Der forventes tilskud fra Den europæiske Fiskerifond på tilsvarende beløb i henhold til bekendtgørelse nr. 507 af 18. maj 2010 om tilskud til foranstaltninger til beskyttelse og udvikling af den akvatiske fauna og flora.)

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 9.

## Marin Fiskepleje

Den hidtidige fiskeplejeindsats på havområdet fortsætter med fokus på fladfisk i kystnære områder og med vægt på aspekter som bærekapacitet og miljøfaktorer, og hvordan disse influerer på vækst og overlevelse af fladfiskekeyngel og ungfisk i forskellige opvækstområder. Der foretages enkelte udsætninger af pighvar og skrubber på udvalgte lokaliteter. Hvor det er muligt, købes fiskekeyngel fra kommercielle anlæg, hvor det tilstræbes, at moderfiskene er indhentet på udsætningslokaliteten. I de kommende år vil man forsøge at indfange moderfisk af pighvar i Østersøen med henblik på bestandsophjælpning i den vestlige Østersø.

Habitatrestaurering anvendes i Nørre Fjord i Helnæs Bugten for at undersøge mulighederne for at ophjælpe fiskebestandene i det lokale område. Tidligere tiders råstofindvinding med punktsugning af sediment har skabt sugehuller, som fortsat eksisterer. Da vandudveksling i fjorden vurderes at være begrænset, er der en formodning om, at der ofte forekommer iltsvind i bunden af disse huller, og at det har indflydelse på det lokale miljø. Det er dog også muligt, at andre menneskeskabte påvirkninger kan have haft betydning for udbredelsen af fjordområdets fiskefauna. Derfor er der indledt en undersøgelse for at belyse forholdene for fiskesamfundet i dette område, og hvordan man kunne genetablere et rigt fiskesamfund i fjorden.

Fangst-  
registrering

Arbejdet vedrørende fangstregistrering blev i 2005 afløst af en mere stringent fangstregistrering foretaget af "nøgle-fiskere", dvs. fiskere med



hvem, det er aftalt, at der fiskes med bestemte redskaber på en forudbestemt position, og at fisketiden og fiskehyppigheden ligeledes er forudbestemt. Dette vil give mere sammenlignelige data. Antallet af nøglefiskere og dermed steder, hvor der registreres fangster rundt omkring ved de danske kyster, er blevet væsentligt øget siden 2008. Der er sat temperaturloggere ud i forbindelse med fangstredskaberne på de fleste stationer.

**Budget** Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for den marine fiskepleje i 2010 og 2011.

| Aktivitet           | 2010 | 2011 |
|---------------------|------|------|
| Bestandsophjælpning | 2,1  | 2,5  |
| Projekter           | 0,9  | 1,1  |
| Ål og helt i alt:   | 3,0  | 3,6  |
| Køb af fisk         | 1,1  | 1,0  |
| Projekter           | 3,4  | 3,8  |
| Marine arter i alt: | 4,5  | 4,8  |
| Samlet indsats      | 7,5  | 8,4  |

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 4.

**Udsætnings-aktiviteter:**

**Ål & Helt** Der foretages åleudsætninger i marine/brakvandsområder for i alt ca. 400.000 kr.

Heltudsætningerne fortsætter i det nuværende omfang i Limfjorden, Nissum Fjord og Ringkøbing Fjord, samt Randers Fjord.

**Egentlige marine arter** Der foretages enkelte bestandsophjælpende udsætninger. Der afsættes et fast maksimalt beløb til indkøb af pighvar- og skrubbeyngel, der kan indkøbes fra kommercielle anlæg. Der arbejdes på at få proceduren pighvar til udsætning i den vestlige Østersø.

**Undersøgelser & forsknings-aktiviteter:**

Igangværende projekter:

- Rådgivning inden for Marin Fiskepleje
- Bestandsophjælpning og administration.
- Optimering af fisks overlevelse (fortsættelse af tidligere projekt med fokus på forbedring af udsætningsstrategier).
- Fangstregistrering i de indre kystnære farvande ("nøgle-fiskere").

- Habitat egnethed med fokus på centrale opvækstområder for pighvar.
- Undersøgelse af mulighederne for at ophjælpe fiskebestandene i Nørre Fjord i Helnæs Bugten ved habitatrestaurering.

#### Nye projekter

- Fladfiskeopvækstområder
- Marine habitatrestaureringsmetoder
- Skrubbe-genetik-projekt

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 10.

## Basisdrift af Fiskeplejen

Budget Det fremskrevne budget for basisdrift af fiskeplejen fremgår af tabellen nedenfor:

| Aktivitet                                    | 2010 | 2011 |
|----------------------------------------------|------|------|
| Rådgivning Ferskvand                         | 1,6  | 1,1  |
| Rådgivning Marin                             | 0,7  | 0,6  |
| DFU i alt                                    | 2,3  | 1,7  |
| Adm. Registre og udsalg mv.                  | 1,7  | 2,0  |
| Porto, gebyrer og fremlæg.                   | 1,6  | 1,4  |
| Fiskeridirektoratets arbejde for Fiskeplejen | 0,7  | 0,7  |
| FERV (systemadministration)                  | 0,1  | 0,1  |
| Fiskeridirektoratet i alt                    | 4,0  | 4,1  |
| Samlet basisdrift                            | 6,4  | 5,9  |

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 5 og 6.

Basisdriftens omfang Basisdriften vedrører hovedsageligt Fiskeridirektoratets betalinger for ydelser i forbindelse med administration og opkrævning af lyst- og fritidsfiskertegn. Aktiviteten er udliciteret og omfatter bl.a. registrering og genudsendelse af girokort til såvel lystfiskertegn som fritidsfiskertegn.

På baggrund af drøftelser i § 7-udvalget omkring indførelse af et supplerende betalingssystem baseret på internettet, blev der med virkning fra 1. januar 2005 indført nyt administrativt EDB-system.

Med dette system er der som hidtil mulighed for giro- og PBS-indbetalinger. Desuden er der mulighed for indbetaling via internettet på: [www.fisketegn.dk](http://www.fisketegn.dk). Denne mulighed kan benyttes både af den enkelte private indbetaler og af de

udsalgssteder, der indgås aftale med. I forhold til tidligere er kravene til kvittering forenklet, idet man nu blot kan oplyse sit fiskerinummer sammen med forevisning af legitimation.

Endvidere er rådgivning inden for både ferskvand og saltvand, samt den samlede administrative ressource i forbindelse med DTU-Aqua's administration af udsætninger mv. henlagt under dette område.